

BÖLÜM 11

ETKİLİ OKULDA ÖĞRETİM, ÖĞRENME VE BAŞARI

DOI: 10.37609/akya.3797.c475

Esen Turan ÖZPOLAT ¹

ETKİLİ OKUL

Etkili okul kavramı en yalın anlamıyla “öğretimin öğrencide iz bıraktığı okul” olarak düşünülebilir. Öğretimin öğrencide bıraktığı bu iz, öğrencinin hayatı boyunca ona rehberlik edebileceği kadar etkili olabilmelidir. Bu iz okula dair tutumunu, öğretimin anlamını, yaşamına katkılarını, öğretmenin öğrencide oluşan değerini olumlu yönde etkileyebilecek kadar donanımlı ve tesirli olmalıdır.

¹ Doç Dr., Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, eoypolat@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0692-7953

Eğitimcilere Öneriler

Etkili birer öğretmen olabilmek için; öğretmenlerin adanmışlık hissiyle, herhangi bir mesleği değil de insan yetiştirme vasfıyla kutsal olan öğretmenlik mesleğini sürdürdüklerini unutmaması ve sürekli gelişen teknoloji ve toplumsal değişimlere yönelik mesleki ve pedagojik açıdan kendilerini güncelleyerek hem psikolojik açıdan hem de uzmanlık açısından güçlü olmaları gerekmektedir.

Sınıf ortamını öğrencilerin sınıfa aidiyet hislerini temin edecek şekilde demokratik, adil, donanımlı ve eğlenceli hale getirmek önemlidir. Öğrencilere karşı sabırlı, hoşgörülü ve sevecen tutumda olunması gerekmektedir. Başarılarını takip ederek ve sınıf içi uygulamalara yönelik birlikte kararlar alarak onları desteklemeli ve başarı yönünde cesaretlendirmelidirler.

Sınıf dışı eğitici ortamlarla iletişim halinde olup gerektiğinde ilgili kazanımlar doğrultusunda bu tür ortamlara ziyaretler planlayıp gerçekleştirilmelidir. Benzer şekilde Polatcan ve Cansoy'un (2018) da Türkiye'de etkili okul üzerine yapılmış olan araştırmaları inceledikleri çalışmada, okulların etkililiğini sağlamaya ilişkin bir takım önerilerin yer aldığı ve bu kapsamda öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sürekli olarak sağlanması, okulda ortak amaç ve vizyon geliştirilmesi gerekliliği, okul-çevre iş birliğinin güçlendirilmesi ve nitelikli öğrenmeler sağlamaya yönelik fiziksel ortamların oluşturulması önemle vurgulanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akbaşı, S. & Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile işbirliğinin okul ortamına yararları. *Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.37834>
- Aksoğan, M. & Özdemir, O. (2022). Tutum ve motivasyonun akademik başarı üzerindeki etkilerinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 207-222.
- Altunay, E. (2017). Sınıf yönetiminde öğretmenlerin öğretimsel liderlik rolleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(37), 19-44.
- Arslan, M. Ş., Adgüzel, A., Çiçek, M., & Akcan, M. (2023). Etkili okul ve nitelikleri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71):4050-4054. <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.73989>
- Aslan, M.E., Gündüz, M.F., Aslan, A., Ay, H., Saçınalp, Ö., & Pekdemir, A. (2022). Eğitim kurumlarında etkili okul ve okul iklimi konularının kuramsal bağlamda açıklanması. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 8(24), 120-134.
- Ayık, A., & Ada, Ş. (2009). İlköğretim okullarında oluşturulan okul kültürü ile okulların etkililiği arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 429-446.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul ve okul geliştirme-kuram, uygulama ve araştırma*. (Geliştirilmiş yedinci baskı). PegemA Yayıncılık.
- Beycioğlu, K. (2015). Öğretmen liderliği. N. Konan (Ed.), *Eğitim yönetiminde yeni liderlik yaklaşımları içinde*. (s. 157-180). PegemA Yayıncılık.

- Bryan, J., & Henry, L. (2012). A model for building school-family-community partnerships: Principles and process. *Journal of Counseling and Development (JCD)*, 90, 408-420.
- Bulach, C. R. (2001). A 4-step process for identifying and reshaping school culture. *Principal Leadership*, 1(8), 48-51.
- Can, N. (2010). *Öğretmen liderliği*. PegemA Yayıncılık.
- Ceylan, E., Sağirekmekçi, H., Tatar, E., & Bilgin, İ. (2016). Investigation of middle school students' science course achievement according to their curiosity, attitude, and motivation levels. *Uşak University Journal of Social Sciences*, 9(1), 39-52.
- Cleary, T., & Chen, P.P. (2009). Self-regulation, motivation, and math achievement in middle school: Variations across grade level and math context. *Journal of School Psychology*, 47, 291-314. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2009.04.002>
- Cothran, D.J., & Ennis, C. D. (2000). Building bridges to student engagement: Communicating respect and care for students in urban high schools. *Journal of Research and Development in Education*, 33(2), 106-117.
- Daniel, J., Quartz, K. H., & Oakes, J. (2019). Teaching in community schools: Creating conditions for deeper learning. *Review of Research in Education*, 43(1), 453-480. <https://doi.org/10.3102/0091732X18821126>
- Demir, M. K., & Budak, H. (2016). The relationship between self-regulating, motivation and metacognitive skills and mathematics success of 4th grade students. *Buca Faculty of Education Journal*, 41, 30-41.
- Dodson, C. K. (2005). *The relationship between school effectiveness and teachers' job satisfaction in north Mississippi schools* [Unpublished doctoral dissertation]. Mississippi University.
- Downer, J.T., & Myers, S.S. (2010). Application of a developmental/ecological model to family-school partnerships. S. L. Christenson & A. L. Reschly (Ed.), *In Handbook of school-family partnerships* (pp. 3-29). Routledge.
- Duta, N., Tomoaica, E., & Panisoara, G. (2015). Desirable characteristics defining to describe an effective teacher. *Social and Behavioral Science*, 197, 1223-1229. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.383>
- Emina, H., & Žunić-Pavlović, V. (2018). School climate and school culture: A framework for creating school as a safe and stimulating environment for learning and development. *Zbornik Instituta Pedagoska Istrazivanja*, 50 (1), 113-134. <https://doi.org/10.2298/ZIPI1801113H>
- Epstein, J.L., Sanders, M.G., Simon, B.S., Salinas, K.C., Jansorn, N.R., & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. (Second Edition). Corwin Press.
- Fagnano, C.L., & Werber, B.Z. (2019). *School, family and community interaction. A view from the firing lines*. Routledge.
- Frost, D., & Judy D. (2003). Teacher leadership: Rationale, strategy and impact. *School Leadership ve Management*, 23, 2; 173-186.
- Global Teacher Prize Varkey Foundation. (2025, 14 January). *2025 Finalists Global Teacher Prize - Rumeysa Çevlik*. <https://globalteacherprize.org/news/global-teacher-prize-finalists/2025-finalists-global-teacher-prize/1759/1759-Rumeysa-Cevlik>
- Hallinger, P., & Murphy, J.F. (1986). The social context of effective schools. *American Journal of Education*, 94(3), 328-355.
- Helvacı, M.A., & Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-60.
- Himmetoğlu, B., Ayduğ, D., & Bayrak, C. (2017). Eğitim örgütlerinde hesap verebilirliğe ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 8(1), 39-68. <https://doi.org/10.17569/tojq.288852>

- Hutton, D.M. (2017). Leadership performance model for the effective school principal. *Journal of School Leadership*, 27(4), 553-580.
- Javornik, Š., & Klemenčič Mirazchiyski, E. (2023). Factors contributing to school effectiveness: A systematic literature review. *Eur. J. Investig. Health Psychol. Educ.*, 13(10), 2095-2111. <https://doi.org/10.3390/ejihpe13100148>
- Kazemi, S., Divband, A., Keshavarz, F., Gebleverdi, H., & Agelzadeh, D. (2024). Identifying the characteristics of effective schools using the synthesis research approach. *Applied Educational Leadership*, 5(3), 99-114. <https://doi.org/10.22098/ael.2023.12107.1213>
- Kesici, A. (2018). Lise öğrencilerinin matematik motivasyonunun matematik başarısına etkisinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 177-194. <https://doi.org/10.7822/omuefd.438550>
- Lakomski, G. (2001). Organizational change, leadership and learning: Culture as cognitive process. *International Journal of Educational Management*, 15(2), 68-77.
- Leithwood, K., Louis, K., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). *How leadership influences student learning*. The Wallace Foundation.
- Lezotte, L.W. (2001). Revolutionary and evolutionary: The effective school's movement. http://www.brjonesphd.com/uploads/1/6/9/4/16946150/revolutionary_and_evolutionary-_the_effective_schools_movement_-_dr._lawrence_w._lezotte.pdf
- MacNeil, A.J., Prater, D.L., & Busch, S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. *International Journal of Leadership in Education*, 12(1), 73-84.
- Maier, A., Daniel, J., Oakes, J., & Lam, L. (2017). *Community schools as an effective school improvement strategy: A review of the evidence*. Learning Policy Institute. <https://eric.ed.gov/?id=ED606765>
- Minke, K. (2010). Helping teachers develop productive working relationships with families: The CORE model of family-school collaboration. *International Journal for School-Based Family Counseling*, 2(1), 1-13.
- Ngang, T.K., Abdulla, Z., & Mey, S.C. (2010). Teacher leadership and school effectiveness in the primary schools of Maldives. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 39, 255-270.
- Niemi, H. (2016). The societal factors contributing to education and schooling in Finland: In H. Niemi, A. Toom & A. Kallioniemi (Eds.), *Miracle of education: The principles and practices of teaching and learning in Finnish schools* (Revised 2nd ed.) (pp.23-40). Sense Publishers.
- Nithyanandam, G.K. (2020). A framework to improve the quality of teaching-learning process -A case study. *Procedia Computer Science*, 172, 92-97.
- Novakowski, J.T. (2024). Analyzing teacher-student relationships in the works of John Dewey. *Education and Culture*, 39(2), 47-75.
- Polatcan, M., & Cansoy, R. (2018). Türkiye'de etkili okul araştırmaları: Ampirik araştırmaların analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 8-24.
- Poon, Y. X. (2020, 29 Jan). *How Finland designed its schools around well-being*. <https://govinsider.asia/intl-en/article/anna-korpi-how-finland-designed-its-schools-around-childrens-mental-health>
- Resmi Gazete (2021, 5 Şubat). *Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici seçme ve görevlendirme yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210205-1.htm>
- Sammons, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: a review of school effectiveness research*. (Report No. ISBN-0-85473-447-3). London Univ. (England). Inst. of Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED389826.pdf>
- Sanders, M.G. (2001). Schools, families, and communities partnering for middle level students' success. *National Association of Secondary School Principals (NASPP Bulletin)*, 85(627). <https://doi.org/10.1177/019263650108562>

- Sanders, M.G. (2013). *Building school-community partnerships: Collaboration for student success*. Corwin Press.
- Schulte, D. P., Slate, J. R., & Onwuegbuzie, A. J. (2010). Characteristics of effective school principals: A mixed-research study. *The Alberta Journal of Educational Research*, 56(2), 172-195.
- Sınav Eğitim Kurumları. (2024, 22 Temmuz). *LGS 2024 Türkiye genelinde en yüksek puanlı ilk 100 Anadolu ve Fen lisesi*. <https://sinav.com.tr/HaberDetay/genel/lgs-2024-turkiye-genelinde-en-yuksekk-puanli-ilk-100-anadolu-ve-fen-lisesi/26815>
- Stronge, J. (2007). *Qualities of effective teachers*. (2nd Edition). Association for Supervision and Curriculum Development.
- Susiani, K., Suastra, I.W., & Arnyana, I.B.P. (2022). Study of improving the quality of learning in an effort to improve the quality of elementary school education. *Jurnal EDUCATIO (Jurnal Pendidikan Indonesia)*, 8(1), 37-44. <https://doi.org/10.29210/1202221786>
- Şişman, M. (2020). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. (6. Baskı). PegemA.
- Taşgin, A., & Tunc, Y. (2018). Effective participation and motivation: An investigation on secondary school students. *World Journal of Education*, 8(1), 58-74.
- Taylor, R. T., & Williams, R. D. (2001). Accountability: Threat or target? *School Administrator*, 58(6), 30-33.
- Titrek, O., Delioğlu, M., & İpekli, N. (2021). Effective school research in Turkey: content analysis of articles (2000-2020). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 10(3), 586-597. <https://doi.org/10.1016/buefad.959543>
- Turhan, M., Şener, G., & Gündüzalp, S. (2017). Türkiye'de okul etkililiği araştırmalarına genel bir bakış. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(2), 103-151.
- Wolfendale, S. (2025). Effective schools for the future: Incorporating the parental and family dimension. S. Wolfendale & J. Bastiani (Eds.), In *The contribution of parents to school effectiveness*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003636427-2>
- Van Breda-Verduijn, H., & Heijboer, M. (2016). Learning culture, continuous learning, organizational learning anthropologist. *Industrial and Commercial Training*, 48(3), 123-128. <https://doi.org/10.1108/ICT-11-2015-0074>
- Van der Kooij, K., Veld, L., & Hennink, T. (2021). Motivation as a function of success frequency. *Motivation and Emotion*, 45, 759-768. <https://doi.org/10.1007/s11031-021-09904-3>
- Verlie, B. (2019). Bearing worlds: Learning to live-with climate change. *Environmental Education Research*, 25(5), 751-766. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13504622.2019.1637823>
- Yumuşak, H., & Korkmaz, M. (2021). Okul etkililiği konulu tez ve makalelerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1771-1800.
- İnternet Kaynakları**
<https://www.memurlar.net/album/6803/en-komik-okul-karikaturleri.html> adresinden 25 Mart 2025 tarihinde edinilmiştir.